

ריקנית בקודש הקדשים, וה"ה נמי ללא מיחייב בהיכל.

אוצר החכמה

ובן הוא מפורש במשנה למלך (צפ"ג מהל' ביאת מקדש הלכה י"ט ד"ה אף מדברי החוס') ח"ל: כל שנכנס להיכל או לקודש הקדשים לצורך עבודה וכלתה עבודתו ושהה כל היום כולו לא מיחייב כלל, דכיון דמשום ביאה לא מיחייב תו לא מיחייב. וראיה לזה שהרי שנינו גבי כהן גדול שאם נכנס פעם חמישית ביום הלום חייב מיתה בידי שמים וכמו שפסק רבינו צפ"צ מהלכות אלו דין ג', ואם איתא דאם שהה לאחר שכלתה עבודתו דחייב, לשמעין רבותא דאם שהה לאחר שכלתה עבודתו דחייב, וכ"ש אם נכנס פעם חמישית, אלא ודאי דליכא חיוצ אלא נכנס פעם ה' דאיכא ביאה באיסור, אצל כל דליכא ביאה באיסור תו לא מיחייב. ועד

ראיה לזה ממאי דתנן בפרק הוציאו לו (יומא) דף נ"ב י"א וצ"ל לו דרך בית כניסתו ומתפלל תפילה קצרה צבית החילון וכו', ותפילה זו היתה בהיכל וכמו שפרש"י שם, וכ"כ רבינו צפ"ד מהל' עבודת יום הכפורים. והנה פשיטא שתפילה זו אין לה שום רמז בכחוצ אלא תקנת חכמים היא, ואם איתא דכל ששהה לאחר שכלתה עבודתו חייב, הדבר חמוה אין תקנו לכ"ג להתפלל בהיכל דאיכא איסור לאו דביאה ריקנית, אלא ודאי דכל שלא מיחייב משום ביאה, תו לא מיחייב אפילו אם שהה שם כל היום כולו, עכ"ל ב"ח.

ולפי כל הנ"ל תו לא קשיא מידי על רש"י, דיכול להיות מלוג השמן כשיכנס לעבודה אחרת או שיכנס להשתחוות.

מסכת תמיד

אוצר החכמה

בענין הנחלים שחתו לקטורת

פ"ב משנה ה'. בררו משם עצי תאנה יפין לסדר המערכה שניה לקטורת וכו' בעומד [כמו באומד] חמש סאין גחלים, ובשבת בעומד שמנה סאין גחלים ששם היו נותנים שני בויכי לבונה של לחם הפנים.

כח. ובהמשך דבריו הביא גם הראיה שהבאנו לעיל מהא דחיסור אחת מכל סמניה חייב מיתה, והמשנה למלך למד משם דאפילו היכא דהכניסה היתה לצורך עבודה ולבסוף לא עשה העבודה, נמי פטור, דהוא לומד דהא דאמרינן התם דעייל שתי הקטורות, איירי אפילו אם לבסוף הקטיר רק החסירה, ע"ש.

ובתב צביאור הגר"א: צעומד חמש סאין גחלים. פי' מפני שצריך ליטול משם ד' סאין גחלים, לכך היה צעומד חמש סאין.

ובפירושו רבינו גרשום (בסוף הפרק) כתב: ובאומד חמש סאין גחלים היו מכניסין בכל יום להיכל, עכ"ל. וכ"כ צפי' הראב"ד: עושין ה' סאין כדי להכניס למזבח הזהב להקטיר עליהם הקטורת וכו', וצשנת היו מקדרין גזרין למערכה שניה צעומד שמנה סאין גחלים כשיכניס למזבח פנימי ה' סאין לקטורת ישחיר עוד שם גחלים [ג' סאה] ע"ג מזבח החילון ששם היה מקטירין צ' צידי לצונה של לחם הפנים.

היוצא לנו, דלהגר"א היו נוטלין ד' סאין ולא פירש להיכן ולאיזה לורך היו נוטלין, ורבינו גרשום ס"ל דהיו נוטלין ה' סאין, ופירש שהיו מכניסין אותן להיכל, והוסיף עליו הראב"ד שהכניסום להיכל כדי להקטיר עליהם קטורת.

ויש לתמוה צוה כמה תמיהות, דהנה תנן במס' יומא (דף מג:): בכל יום חותה בשל ארבעת קבין [במחטה המחזקת ד' קבין גחלים, להקטיר עליהן הקטורת] ומערה צמוך [מחטה] של שלשת קבין וכו' רבי יוסי אומר בכל יום חותה בשל סאה ומערה צמוך שלשת קבין. ולפ"ז יש לתמוה, כיון דהיו

נוטלין רק ד' קבין או סאה, לשם מה הוצרכו לעשות מערכה של ה' סאין.

עוד תמוה מ"ש הגר"א דהיו נוטלין ד' סאין ורבינו גרשום והראב"ד כתבו דהיו נוטלין ה' סאין ומכניסין להיכל, לשם מה כל זה, הרי צמחניחין דיומא תנן שלקטורת היו נוטלין רק ד' קבין או סאה.

עוד צ"צ מאי דתנן שצשנת היו מוסיפין ג' סאין בצל שני צידי לצונה של לחם הפנים, מדוע הוצרכו לג' סאין גחלים כדי להקטיר עליהן את הלצונה שבצידין שהיה רק צ' קומלין (כדמנן במנחות קו:), והרי הקטורת שהיתה מלא חפניו היה די לה צד' קבין.

וליישב כל זה נראה, דהנה לא מלאחי מצואר צש"ס וצראשונים שהיו עושין מערכה לגחלים לקטורת של צין הערבים, וכן לא מלאחי מצואר צש"ס שהיו חותין גחלים לקטורת של צין הערבים, וע"כ נראה דצמערבה שעשו צבוקר, היו צו גחלים גם לקטורת של צין הערבים [ויתכן שעשו כן כדי שצשנת לא יעשו עוד הצערה צעשות עוד מערכה לקטורת של צין הערבים כס], וכיון שכן היו צריכים להרבות בגחלים כיון שהגחלים מתמעטים צמשך הזמן עד לזמן של קטורת של צין הערבים

כט. עיין מנחות סד. דחולה שאמדוהו שצריך שתי גרוגרות, ואין גרוגרות תלושין אלא מחוברין, ויש שתי גרוגרות בשתי עוקצין ושלש בעוקץ א', פשיטא שלש מייתנין, דע"ז יקצור רק פעם אחת, ואף שע"ז מרבה בשיעורים. וה"ג עדיף שיעשה רק מערכה אחת גדולה גם בשביל הגחלים לקטורת של בין הערבים, ואף שע"ז צריך להרבות בגחלים כמ"ש לקמן שהגחלים מתמעטין במשך הזמן, מאשר שיעשה שתי מערכות קטנות.

שהוא צסוף היום, ושיערו חכמים שצריך ה' סאין כדי שישאלו גחלים כשיעור הראוי לקטורת.

אמנם צרש"י (יומא לג. ד"ה של קטורת) כתב וז"ל: של קטורת. שממנה חותין

גחלים להכניס למזבח הפנימי שחרית וערביה להקטיר עליה קטורת וכו', עכ"ל. ומשמע דס"ל שלא היו מכניסין כל הגחלים צבוקר, אלא היו חותין שחרית וצין הערבים. אמנם, מודה רש"י שמערכה אחת היתה לשניהם, שהרי כתב: שממנה חותין וכו' שחרית וערביה. ולשיטתו צ"ל דשיערו חכמים שאף אם יהיו הגחלים על מזבח החיצון ששולט שם הרוח, די צד' סאין וצ' קצין הנותרין שישאלו מהם ד' קצין גחלים כשיעור צריך לקטורת דצין הערבים [לשיטת ת"ק].

ולפ"ז, הא דכתב הגר"א: לפי צריך ליטול מהן ד' סאין, כוונתו לצד מהסאה שהיו מכניסין לקטורת של שחר לשטת ר' יוסי, ולשיטת ת"ק דלקטורת של שחר היו חותין ד' קצין, היו נוטלין ד' סאין וצ' קצין, ולא דק וכתב רק ד' סאין.

וב"ש רצנו גרשום והראצ"ד דהיו מכניסין ה' סאין, כללו צזה כל מה שהיו מכניסין צין לקטורת של שחר וצין לקטורת של צין הערבים. והא דהכניסו צבוקר להיכל גם הגחלים צצציל צין הערבים¹²³⁴⁵⁶⁷, אפשר לומר משום דעל מזבח החיצון שלט הרוח,

ירושלמי יומא

בענין שני שעירי יו"ב ששחטן בחוץ

פ"ד ה"א: שני שעירי יוה"ב ששחטן בחוץ, אית תניי תני חייב, ואית תניי תני פטור. אמר רב חסדא, מ"ד חייב בשקרר השעיר הנעשה בחוץ, מ"ד חייב בשקרר השעיר הנעשה בחוץ, וציאלו, שאם לא קרב פטור בשלא קרב השעיר הנעשה בחוץ. **פ"ד ה"ב:** שני שעירי יוה"ב ששחטן בחוץ, אית תניי תני חייב, ואית תניי תני פטור. אמר רב חסדא, מ"ד חייב בשקרר השעיר הנעשה בחוץ, מ"ד חייב בשקרר השעיר הנעשה בחוץ, וציאלו, שאם לא קרב פטור בשלא קרב השעיר הנעשה בחוץ.

ל. מוכח כן, דאי היו מכניסין בבוקר רק בשביל קטורת של שחר ובין הערבים בשביל בין הערבים, א"כ הרי לא הכניסו בין הכל ה' סאין, אלא בין הערבים הכניסו מהנשאר מהגחלים כשיעור שהכניסו בשחר. וגם מלשון הראב"ד מוכרח כן, דכתב: כשמכניס ה' סאין, ישארו עוד ג' סאין להקטיר עליהן הבזיכין, עכ"ל. והבזיכין הרי היו מקטירין קודם קטורת של בין הערבים, והוא כתב שהיו מקטירין הבזיכין על ג' סאין הנותרין, הרי שהיו

מוסף יוה"כ, אז ראויים אלו להקריבם בשביל
השעיר הנעשה בחוץ, וע"כ חייבים משום
שחוטיו חוץ כיון שראויים לפתח אהל מועד,
אבל אם כבר קרב השעיר הנעשה בחוץ,
אינם ראויים לבוא בזה מועד, ואין חייבין
עליהם משום שחוטיו חוץ. ומשום שראויין
להקריבן למה שהן עומדין, דהיינו לשעיר
הפנימי, אינם נקראין ראויין לפתח אהל
מועד, כיון שמחוסרים עדיין מעשה דהיינו
הגרלה.

ושינו הגירסא בשני דברים, במקום שעיר
הנעשה בפנים גורסים בחוץ,
וצפשו מוכרח קן, שהרי איירין בשני
שעיר יוה"כ, ואחד מהם הוא השעיר
הנעשה בפנים, וע"כ שלא קרבו עדיין. ועוד
שינו הגירסא, במקום חייב פטור, וצמקום
פטור חייב. וזהו משום שהחיוז הוא כשראוי
לבוא לפתח אהל מועד, וכשלא קרב השעיר
הנעשה בחוץ, אז ראויין לבוא במקומו לפתח
אהל מועד.

וברדב"ז שם כתב על גירסא זו, וז"ל:
ותמה הש"ק על הרמז"ס ז"ל
שפק צפ"ה מהל' עבודת יוה"כ, איל
ושעיר המוספין שעשה אותם קודם עבודת
יוה"כ, אינן כלום. וכתב הכסף משנה ז"ל,
משום דכל מעשה יוה"כ האמור על הסדר
וכו' [אם הקדים מעשה לחזירו לא עשה
כלום], ואילו מהכא משמע דשפיר יכול
להקריב שעיר המוספין קודם עבודת היום,
עכ"ל.

מכניסין כל הגחלים בבוקר.

ותירין צמעיני יהושע, וז"ל: נ"ב שרבינו
סמך על המימרא בש"ס דילן דף
סב: דאמרינן האם דחייב משום דראוי
לשעיר הנעשה בחוץ, אע"ג דמחוסר עבודה
היום, משום דאין מחוסר זמן לבו ציום,
[כ"ז איתא בגמ' וע"כ דגם צדיעבד פסול
קודם עבודת היום, עכ"ל. וזהו דאין
מחוסר זמן לבו ציום, אמרינן רק לגבי
שחוטיו חוץ, דכיון שהיום יהיה אפשר
להקריבו, מקרי ראוי לפתח אהל מועד, אבל
אם הקדים בפועל, בזה לא אמרינן דאין
מחוסר זמן לבו ציום, כ"כ תוס' מנחות ה.
ד"ה אלא].

אמנם צירושלמי א"א לומר דס"ל דאם
הקדים איל ושעיר המוספין לעבודת
היום שפסול, וכדרך שיישב שיטת הרמז"ס,
משום דצירושלמי כתב שאם קרב השעיר
הנעשה בחוץ, פטור משום שחוטיו חוץ, וכיון
דצירושלמי איירי בשני שעירי יוה"כ, ע"כ
שאם הקריב כבר השעיר הנעשה בחוץ,
הקדימו לשעירי יוה"כ. ואם נאמר דדעת
הירושלמי דנפסל בזה, א"כ מה צריך אם
קרב השעיר הנעשה בחוץ, הרי נפסל בזה
שהקדימו וצריך להציא שעיר אחר והוי כלא
קרב עדיין. אע"כ דדעת הירושלמי דלא
נפסל בכך.

ויוצא לנו דדין זה, דהקדים שעיר הנעשה
בחוץ לעבודת היום, צאנו למחלוקת
הצבלי והירושלמי, להצבלי פסול ולהירושלמי
כשר. והרמז"ס פסק כהצבלי.